

У БЛАГОДАТНОМУ КРАЮ ГРЕБІНКИ

МИНАЮТЬ роки, десятиліття, невблаганне колесо історії, не знаючи зупини, намотує виток за витком літописну плівку життя-буття, а на ній серед багатобар'я подій та явищ ні-ні та й блисне, ніби зоря на осінньому небі, вогник творчості. І посвітліє, і потепліє в людських душах, і збагатиться розум, і прокинуться почуття, і прозріє думка...

Понад півтора століття тому, на небосхилі історії загорів вогонь таланту Євгена Гребінки, одного з славетних земляків нашого краю. Його пракоріння беруть початок від хутора Убежище (тепер село Мар'янівка на Гребінківщині), де серед чудової природи і багатих розумом та серцем людей зростає і мужніє Євген. Неповторна сільська краса: тижоплинна Оржиця, тендітні берізки, яким так пасують зелені віти-коси до білого вбрання, стрункі тополі, смарагдові велетні-дуби, а ще польові волошки, що сміються блакиттю між золотавих хлібів, — все це збуджувало ліричні струни Євгенового серця.

Його душу полонив чарівний світ народних пісень, казок, легенд, які співала лагідна і добра няня-кріпачка Марина. Фантастичні образи, легендарні герої, оспівані народом борці за правду і волю глибоко западали в душу вразливого хлопця. Не раз він плакав над їхньою долею.

Мудрості життя навчався він від кріпачьких дітей, серед яких промайнуло дитинство, і від столітнього діда Степана, який, розповідаючи про козаччину та вольність, сіяв у Євгенову свідомість святі почуття патріотизму, любові до рідної землі, гордості за український народ.

Вижджаючи на навчання до Ніжинської гімназії вищих наук, Євген Гребінка з боєм розлучався з краєм, що породив і дав крила. Перші твори почав писати будучи студентом. Спочатку вірші, а потім перший і єдиний драматичний твір для самодіяльного театру.

Після короткочасної служби в резервах 8-го малоросійського козачого полку Гребінка повертається до рідного Убежища, а в 1834 році переїжджає до

Петербурга, де невдовзі встановлює широкі знайомства з літераторами, вступає з творами на сторінках видань. Велику роль відіграв Гребінка у творчому становленні Т. Шевченка. Він брав участь у викупі його з кріпачької неволі. Гребінка виступав і як невтомний організатор українських літературних сил. З його участю в 1841 році вийшов альманах «Ластівка», на сторінках якого публікувалися твори І. Котляревського, Т. Шевченка, Г. Квітки-Османовича, Л. Боровиковського, І. Забіли, добірка українських народних пісень і приказок.

Відтоді він бував у рідній стороні лише гостем, але завжди линув у думках до милого Убежища, до чудового краю батьків і діда, до близьких серцю людей, яких любив і якими пишався. Багато з них стали прообразами його творів, а розмаїта соковита народна мова стала тією духовною криницею, яка живила його творчість.

Літературна діяльність Гребінки тривала близько двох десятиліть. Він створив багато поезій українською та російською мовами, байок, романів, повістей, оповідань, пройшовши шлях від сентиментально-романтичних захоплень до глибоко реалістичного мистецтва; відомий і як перекладач пушкінської «Полтави».

Найвизначніше місце в творчості письменника посідають байки. Спираючись на досягнення світового байкарства, використовуючи традиції української байки, він створив ряд самобутніх оригінальних творів цього жанру. Кращі байки Гребінки «Рибалка», «Ведмежий суд», «Ячмінь», «Віл», написані в дусі просвітительського реалізму, напружені злюбенням змістом, проймають демократичними настроями. Звертаючись до яскравої алегорії, він правдиво відтворює взаємини багатих і бідних, жорстокість та зажерливість чиновницького апарату, безправність людини-трудівника. Свої симпатії він віддає скромним і чесним, але скривдженим і ошуканим людям праці.

Байки Гребінки органічно пов'язані з народними приказками і прислів'ями, а тому й мова їх особливо емоційна, інтонаційно жвава.

Гребінка залишив чималу спадщину, написану російською мовою. Тут збірка оповідань «Рассказы Пирятинца», повість «Нежинский полковник Золотаренко», романи «Чайковский», «Доктор» та інші. Наш земляк, основоположник української класичної музики Микола Лисенко, глибоко шанував творчість Гребінки. На слова його віршів «Човен» та «Ні, мамо, не можна нелюба любити» він написав музику, і ці твори знайшли гідне місце у скарбниці класичної музичної спадщини. Як майстер романсу Гребінка подарував людству «Очи чорные, очи страстные», «Молода еще девица я была». Така розмаїта творчість Євгена Гребінки.

...У грудневі дні 1848 року 36-річний Євген Гребінка передчасно, у розквіті творчих сил прощався з білим світом. Уже будучи на Божій дорозі, він попросив матір: «Відвезіть мене додому, хай мені заспіває жайворонок у рідному краю».

Багато людей прийшли провести письменника в останню путь. А путь та — від Петербурга до Убежища.

...У центрі Мар'янівки, у розвітті дерева над дбайливо доглянутою могилою височить пам'ятник. Це — вічна домівка Євгена Гребінки, письменника-демократа, гуманіста, нашого славного земляка. Вдячні нащадки бережуть його пам'ять. У селі відкрито музей Євгена Гребінки, де розповідається про його життєвий і творчий шлях. Його ім'ям звали земляки сто років тому поселення, що з часом стало районним центром. Тут, у Гребінці, є пам'ятник письменнику.

У закладах культури, освітянських установах області вивчається і пропагується творчість Євгена Гребінки. Започатковано проведення обласного конкурсу байкарів на його батьківщині.

Отже, слово Гребінки — живе, розумне, добре — діходить до сердець нащадків, відгукується добром і любов'ю до рідної землі.

Тамара КУРОЧКА,
Провідний спеціаліст
управління культури
обладержадміністрації.